

โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของความหวาดกลัวอาชญากรรมในกลุ่มนักท่องเที่ยวต่างชาติในพัทยาและบางแสน จังหวัดชลบุรี

A Causal Relationship Model of Fear of Crime among Foreign Tourist in Pattaya and Bang Saen, Chonburi Province

อมรทิพย์ อมราภิบาล (Amornthip Amaraphibal)*

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์หลัก 2 ข้อ คือ 1) ศึกษาความหวาดกลัวอาชญากรรมในกลุ่มนักท่องเที่ยวต่างชาติในพัทยาและบางแสน และ 2) ศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อความหวาดกลัวอาชญากรรมของนักท่องเที่ยวต่างชาติในพัทยาและบางแสน โดยขอบเขตของอาชญากรรมในการวิจัยนี้คืออาชญากรรมประเภทดั้งเดิม ส่วนความหวาดกลัวแบ่งเป็น 2 มิติ คือความรู้สึกกังวลเกี่ยวกับอาชญากรรมและพฤติกรรมที่แสดงออกเมื่อรู้สึกหวาดกลัว การออกแบบวิจัยเชิงปริมาณ ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 392 คน เครื่องมือวิจัยใช้แบบสอบถาม วิเคราะห์ด้วยสถิติพรรณนา และ โมเดลสมการโครงสร้าง (SEM)

ผลการศึกษาพบว่า นักท่องเที่ยวรู้สึกกังวลเกี่ยวกับอาชญากรรมที่ระดับปานกลาง นักท่องเที่ยวหญิงรู้สึกกังวลต่ออาชญากรรมทุกประเภทมากกว่านักท่องเที่ยวชาย ในกลุ่มนักท่องเที่ยวชายรู้สึกกังวลอาชญากรรมต่อทรัพย์สินมากที่สุด ในขณะที่กลุ่มนักท่องเที่ยวหญิงรู้สึกกังวลอาชญากรรมต่อชีวิตร่างกายมากที่สุด ด้านพฤติกรรมที่แสดงออกเมื่อรู้สึกหวาดกลัวของทั้งเพศหญิงและเพศชาย พบว่า มากที่สุดคือพฤติกรรมลักษณะประกันความเสียหายต่ำสุดหากต้องตกเป็นเหยื่อ ด้วยการไม่พกเงินจำนวนมาก ไม่ใส่เครื่องประดับมีราคาแพง ออกนอกที่พักอาศัย และฝากหรือเก็บสิ่งของมีค่ากับธนาคารหรือตู้നിรภัยของที่พัก ผลการวิเคราะห์ SEM พบว่า โมเดลมีความเหมาะสมกับข้อมูลเชิงประจักษ์ในระดับดีและมีประสิทธิภาพการทำนายความรู้สึกกังวลร้อยละ 54 ปัจจัยที่มีนัยสำคัญต่อความรู้สึกกังวล เรียงลำดับตามขนาดอิทธิพล ได้แก่ คือ 1) การรับรู้ผลเสียหายร้ายแรง 2) การรับรู้ความสามารถในการควบคุมอาชญากรรม 3) การประเมินความเสี่ยง 4) ทศนคติต่อกระบวนการยุติธรรมทางอาญา 5) แบบแผนชีวิตที่เปิดเผยตัวเอง และ 6) การรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับอาชญากรรม ตามลำดับ ในขณะที่ปัจจัยอายุไม่มีนัยสำคัญต่อความกังวล งานวิจัยมีข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ และข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยในอนาคตในประเด็นความปลอดภัยสำหรับนักท่องเที่ยวหญิง และการมีส่วนร่วมของชุมชน

คำสำคัญ: ความหวาดกลัวอาชญากรรม การประเมินความเสี่ยง การรับรู้ความสามารถควบคุม การรับรู้ผลเสียหายร้ายแรง นักท่องเที่ยวต่างชาติ

* อาจารย์, คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

(Instructor, Faculty of Political Science and Law, Burapha University. Email: amornthip01@gmail.com)

Abstract

The two main purposes of this research were, 1) to study fear of crime among the foreign tourists and 2) to study causal relationships of factors effecting fear of crime, among foreign tourists in Pattaya and Bang Saen areas. The scope of crime in this study was traditional crime. The fear of crime was divided into 2 dimensions; firstly the feeling of worry and secondly the expression of behavior when they fear. The research design was quantitative approach with 392 participants. The questionnaire was used as a research instrument. Descriptive statistics and Structural Equation Modeling (SEM) were adopted for data analysis.

The study results revealed that the foreign tourists worried about crime at the middle level and female was more worry than male in every crime categories. Among males, the most worry related properties crime, whereas, the female the most worry about individual crime. The most explicit behavior when feeling fear, both in male and female, was insurance behavior by seeking to minimize the costs of victimization; not carrying large amount of cash or not put on expensive accessories when going out, deposit valuable belongings in a bank or in a safe in their accommodation. The results from SEM analysis showed good fit with empirical data and predicted power of the model was high as 54 %. The significant factors for worry, sorting by effect size, were 1) perception of serious consequences, 2) perceived of ability to control over crime, 3) risk assessment, 4) attitude towards justice procedure, 5) lifestyle exposure, and 6) perceived information about crime, respectively. While an age factor was not significant for their worries. The study provides recommendations for implementation and for further research in female security and community participation issues.

Keywords: fear of crime, risk assessment, perceived control over crime, perceived seriousness of consequences, foreign tourist

บทนำ

ความหวาดกลัวอาชญากรรม (fear of crime) คือปฏิกิริยาของสาธารณชนที่มีต่ออาชญากรรมที่แสดงให้เห็นว่าอาชญากรรมนอกจากจะส่งผลโดยตรงต่อผู้ตกเป็นเหยื่อแล้ว ยังส่งผลให้เกิดความหวาดกลัวต่อสาธารณชนและต่อสังคมอย่างกว้างขวาง ความหวาดกลัวส่งผลต่อความปกติสุขของการดำเนินชีวิต และถ้ายิ่งหวาดกลัวมากก็อาจส่งผลไปถึงคุณภาพชีวิต อย่างไรก็ตาม แม้จะอยู่ในสิ่งแวดล้อมเดียวกัน บุคคลก็อาจมีความหวาดกลัวต่างกันและมีปฏิกิริยาออกมาต่างกันได้อันเนื่องมาจากการรับรู้และกระบวนการทางจิตวิทยาของแต่ละบุคคล ความหวาดกลัวอาชญากรรมรวมทั้งปฏิกิริยาที่แสดงออก ได้รับความสนใจอย่างกว้างขวางทั้งในแวดวงนักอาชญาวิทยา นักจิตวิทยา นักวิชาการ รวมไปถึงผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการวางนโยบายเกี่ยวกับการแก้ปัญหาอาชญากรรม

ความหวาดกลัวการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม (fear of victimization) หรือเรียกย่อ ๆ ว่า ความหวาดกลัวอาชญากรรม (fear of crime) เป็นตัวชี้ถึงปัญหาอาชญากรรมในสังคม ความหวาดกลัววัดได้จากความรู้สึกกังวลเกี่ยวกับอาชญากรรม (worry about crime) (William, McShane & Akers, 2000) หรือวัดได้จากพฤติกรรมอันเป็นปฏิกิริยาตอบโต้ต่ออาชญากรรมหลาย ๆ รูปแบบ ได้แก่ พฤติกรรมการหลีกเลี่ยง พฤติกรรมการป้องกันตัวไม่ให้ตกเป็นเหยื่อ หรือหากตกเป็นเหยื่อก็จะเกิดความสูญเสียต่ำสุด และพฤติกรรมการสื่อสารแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร การแสวงหาข้อมูลเกี่ยวกับอาชญากรรมจากแหล่งต่าง ๆ (Garofalo, 1981) อย่างไรก็ตาม บุคคลที่อยู่ในสิ่งแวดล้อมเดียวกันอาจมีความหวาดกลัวรวมถึงมีปฏิกิริยาที่แสดงออกมาอาจแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับกระบวนการรับรู้และการประเมินสิ่งต่าง ๆ ของบุคคลนั้น (Jackson, 2005, 2009) ในมุมมองทางจิตวิทยา ความรู้สึกหวาดกลัวของบุคคลเกิดจาก 2 ส่วน ส่วนแรกคือการประเมินบริบทภายนอกว่ามีโอกาสที่ภัยเข้าถึงตัวได้และสังคมไม่มีการการป้องกันภัยที่ดีเพียงพอ ส่วนที่สองคือการประเมินภายในว่าตนเองมีความสามารถในการป้องกันหรือควบคุมสถานการณ์ และการคาดการณ์ถึงความรุนแรงของความเสียหายหากตนเองต้องตกเป็นเหยื่อ (Sacco & Glackman, 2009; Lefcourt, 2014)

แม้ว่าอุตสาหกรรมท่องเที่ยวทำรายได้ให้ประเทศไทยเป็นลำดับต้น ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง รายได้จากการเข้ามาของนักท่องเที่ยวต่างชาติ แต่ผลกระทบเชิงลบตามมาก็คงมากมายด้วยเช่นกัน (เอกพงศ์ อมรมณีพงศ์, 2005) นักท่องเที่ยวเป็นกลุ่มที่ความเสี่ยงต่อการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมสูงกว่ากลุ่มอื่น ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เดินทางท่องเที่ยวในประเทศกำลังพัฒนา (Bourne, P. A., 2010; Brunt, P., Mawby, R., & Hambly, Z., 2000) สถิติอาชญากรรมของเมืองท่องเที่ยวค่อนข้างสูงเมื่อเทียบกับเมืองทั่วไป พัทธาก็ติดอันดับการมีสถิติอาชญากรรมสูงในอันดับต้น ๆ ของประเทศ (สยามชลนิวิธ, 2560) สาเหตุหนึ่งที่นักท่องเที่ยวมีความเสี่ยงมากกว่ากลุ่มอื่น เนื่องจากการออกไปท่องเที่ยวตามสถานที่ที่มีความเสี่ยง เช่น สถานบันเทิงต่างๆ หรือสถานที่ไม่คุ้นเคย (deviance place) มีการพบปะกับผู้คนแปลกหน้า ลักษณะเช่นนี้เป็นแบบแผนการดำเนินชีวิตที่เปิดเผยตัวเองต่อภายนอกทำให้ผู้กระทำผิดเข้าถึงตัวได้ง่าย (lifestyle exposure) (Lepp, A., Gibson, H., & Lane, C. (2011)

จังหวัดชลบุรีเป็นแหล่งที่มีสถานที่ท่องเที่ยวหลากหลาย ทั้งธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ เชิงวัฒนธรรม และแหล่งท่องเที่ยววันเจ็ดสมัยใหม่ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง หาดพัทยาและหาดบางแสนที่ทำให้ชลบุรีกลายเป็นเมืองท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงระดับโลก ประกอบกับชลบุรีมีภาคอุตสาหกรรม เกษตรกรรม ธุรกิจบริการ รวมถึงเป็นที่ตั้งของสถาบันการศึกษาที่มีชื่อเสียงหลายแห่ง ทำให้ดึงดูดผู้คนหลายประเภทเดินทางเข้ามาด้วยวัตถุประสงค์ต่างๆ กัน ในสังคมที่มีผู้คนอาศัยอยู่อย่างหนาแน่นและหลากหลาย ความแตกต่างและความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจนำไปสู่สังคมไร้ระเบียบ ปัญหาอาชญากรรมจึงเกิดขึ้นได้บ่อย สำนักอาชญาวิทยาชิคาโก (The Chicago School of Criminology) ศึกษาอาชญาวิทยาในแนวนิเวศน์วิทยา (ecological school) ซึ่งว่าอัตราส่วนของคนต่างถิ่นต่อคนพื้นถิ่นที่อยู่ดั้งเดิมที่เพิ่มขึ้นสัมพันธ์กับการเพิ่มขึ้นของสถิติอาชญากรรมในกลุ่มคดีฆาตกรรม ช่มชู้ ปล้นทรัพย์ ย่องเบา, ทำร้ายร่างกาย, ลักเล็กขโมยน้อย การลักขโมยยานพาหนะ และอาชญากรรมที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด (Park, Burgess, & McKenzie, 1984).

จากสภาพของชลบุรีที่การพัฒนาและเติบโตอย่างรวดเร็ว ผู้คนหลากหลายทั้งคนไทยและคนต่างชาติเดินทางเข้ามาพักอาศัยและทำกิจกรรมต่าง ๆ นำไปสู่สภาพสังคมไร้ระเบียบ ปัญหาอาชญากรรมรูปแบบต่าง ๆ เพิ่มสูงขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งอาชญากรรมประเภทดั้งเดิมซึ่งหมายถึงอาชญากรรมต่อชีวิตร่างกายและต่อทรัพย์สิน ซึ่งส่งผลให้เกิดความหวาดกลัวต่อสาธารณะและต่อความสงบสุขของสังคมโดยรวม ความหวาดกลัวอาชญากรรมและพฤติกรรมที่แสดงออกเมื่อหวาดกลัวอาจแตกต่างกันขึ้นอยู่กับปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก ผู้วิจัยจึงสนใจทำการศึกษาเพื่อทำความเข้าใจถึงความหวาดกลัวอาชญากรรมของกลุ่มนักท่องเที่ยวต่างชาติซึ่งเป็นกลุ่มที่มีความเสี่ยงต่อการตกเป็นเหยื่อมากกว่ากลุ่มอื่น โดยเลือกพัทยาและบางแสนซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นที่นิยมของนักท่องเที่ยวต่างชาติเป็นพื้นที่ศึกษา ทั้งนี้ให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการป้องกันแก้ไขปัญหาอาชญากรรมให้กับนักท่องเที่ยวต่อไป

คำถามวิจัย

นักท่องเที่ยวต่างชาติหวาดกลัวอาชญากรรมประเภทใด มากน้อยเพียงใด ปัจจัยสาเหตุใดบ้างที่ส่งผลให้บุคคลเกิดความหวาดกลัวแตกต่างกัน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความหวาดกลัวอาชญากรรมในกลุ่มนักท่องเที่ยวต่างชาติในพัทยาและบางแสน
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความหวาดกลัวอาชญากรรมของนักท่องเที่ยวต่างชาติในพัทยาและบางแสน

การทบทวนวรรณกรรม

อาชญากรรมและความหวาดกลัวอาชญากรรม

สาขาอาชญาวิทยาถือว่าอาชญากรรมเป็นปรากฏการณ์ทางสังคมประเภทอย่างหนึ่ง โดยการให้คำจำกัดความ ไม่ได้มีเพียงแค่เป็นการกระทำที่ผิดกฎหมายเท่านั้น แต่ยังครอบคลุมกว้างขวางถึงการคุกคาม การละเมิดสิทธิความเป็นส่วนตัวของผู้อื่น ทำให้เกิดความรู้สึกหวาดกลัว กังวล รวมถึงรู้สึกถูกรบกวน ดังนั้น “ความหวาดกลัวอาชญากรรม” จึงหมายถึง ความรู้สึกกังวล หวาดหวั่นว่าตนเองอาจตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม ตามความหมายกว้างดังกล่าว Jackson (2005, 2009) ระบุว่าอาชญากรรมที่ส่งผลต่อความรู้สึกของบุคคลมากกว่าประเภทอื่นคืออาชญากรรมประเภทดั้งเดิม (traditional crimes) ซึ่งมักจะมีการใช้ความรุนแรง (violence crime) หรือไม่ก็ส่งผลเสียหายโดยตรงต่อเหยื่อ ได้แก่ คือ 1) อาชญากรรมต่อบุคคล (personal crime) ทำให้เกิดความเสียหายต่อชีวิต ร่างกาย และจิตใจ 2) อาชญากรรมต่อทรัพย์สิน (property crime) ทำให้เกิดการสูญเสียสิ่งของมีค่า ส่วนในกลุ่มนักทฤษฎีต่างชาติดังกล่าว อาชญากรรมยังรวมถึงการถูกรบกวนโดยบุคคลต่าง ๆ เช่น การถูกตีขอร้องโดยพ่อค้าแม่ค้าเร่ ขอทาน และคนเร่ร่อน (เอกพงศ์ อมรมณีพงศ์, 2005)

Garofalo (1981) และ Jackson (2005) เห็นว่าความหวาดกลัวอาจวัดจากปฏิกิริยาโต้ตอบทางพฤติกรรม ซึ่งมีหลายรูปแบบ ได้แก่ “พฤติกรรมการหลีกเลี่ยงจากอาชญากรรม” เช่น การไม่ออกจากบ้านในช่วงกลางคืน “พฤติกรรมการป้องกันอาชญากรรม” เช่น การป้องกันบ้าน และการป้องกันตนเอง “พฤติกรรมอันเป็นหลักประกันเพื่อให้เกิด ความสูญเสียต่ำสุด” เช่น ไม่พกเงินสดจำนวนมาก และ “พฤติกรรมการสื่อสาร แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร” เช่น การพูดคุยกับคนที่อยู่ในชุมชนเดียวกัน อย่างไรก็ตาม Jackson เห็นว่าการวัดความหวาดกลัวจากพฤติกรรมที่แสดงออกอาจไม่สะท้อนถึงความรู้สึกหวาดกลัวอย่างแท้จริง เนื่องจากมีปัจจัยอีกหลายอย่างที่ทำให้บุคคลแสดงพฤติกรรม

บุคคลที่อยู่ในบริบทเดียวกันอาจมีความหวาดกลัวรวมถึงมีปฏิกิริยาที่แสดงออกมาอาจแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับกระบวนการรับรู้และการประเมินสิ่งต่าง ๆ ของบุคคลนั้น (Jackson, 2005, 2009) ผลการศึกษาในอดีตจำนวนมากชี้ว่า แม้จะอยู่ในบริบทเดียวกัน บุคคลอาจมีความรู้สึกหวาดกลัวต่างกันขึ้นอยู่กับกระบวนการประเมินภายในของแต่ละบุคคล และการประเมินบริบทสภาพแวดล้อมอื่น ๆ (Sacco & Glackman , 2009; Lefcourt, 2014; Johnson, R. E., Rosen, C. C., Chang, C. H. D., & Lin, S. H. J., 2015; Wynne , 2008; Jackson, 2005)

โมเดลความหวาดกลัวอาชญากรรมของ Jackson (2005, 2009)

จากการทำการศึกษาอย่างต่อเนื่องของ Jackson โดยใช้แนวคิดความเชื่อเกี่ยวกับแหล่งที่มาของอำนาจ (locus of control) ของ Rotter (1966) เขาพบว่าความหวาดกลัวอาชญากรรมเกิดจากการรับรู้ของบุคคลใน 3 ส่วน ได้แก่

1) การรับรู้ความสามารถในการควบคุมอาชญากรรม (perceived ability to control over crime) หมายถึง บุคคลประเมินตนเองว่ามีความสามารถในการป้องกันตนเองจากการถูกคุกคามถูกทำร้ายได้ และหากต้องตกเป็นเหยื่ออีกจะไม่เสียหายมากจนยากที่จะทำให้ฟื้นคืนสภาพเดิมได้ เมื่อบุคคลประเมินว่าตนเองมี

ความสามารถควบคุมสถานการณ์ได้ก็จะมีผลความหวาดกลัวอาชญากรรมน้อยกว่าคนอื่น ๆ แนวคิดนี้ของ Jackson ยืนยันด้วยการศึกษาของ Johnson et al., (2015)

2) การรับรู้ความรุนแรงของผลกระทบ (perceived seriousness negative consequence) หมายถึง การคาดการณ์ผลกระทบว่าหากเกิดอาชญากรรมกับตัวเองแล้วจะเกิดความเสียหายต่อร่างกาย จิตใจ หรือทรัพย์สินอย่างรุนแรงจนยากที่จะทำให้กลับคืนสภาพเดิมได้ Hale (1996) ชี้ว่าเพศหญิงและอายุเป็นปัจจัยชีวภาพที่ส่งผลต่อการรับรู้ความเสียหายร้ายแรง

3) การรับรู้ความเสี่ยง (perceived likelihood)

Perloff (1983) และ Jackson (2009) ให้ความหมายในมุมจิตวิทยาแบบกว้าง ๆ เกี่ยวกับการรับรู้ความเสี่ยง ว่า คือการที่บุคคลมีความเชื่อว่าตนเองมีความอ่อนแอหรือมีจุดอ่อนที่จะเกิดความเสียหาย เกิดผลกระทบได้มากหากเกิดภัยอันตราย รวมทั้งการรับรู้ว่าไม่มีการป้องกันภัยที่ดีเพียงพอ โดย Perloff (1983) ยังชี้ว่า บุคคลจะรู้สึกกลัวมากขึ้นหากเชื่อว่าตนเองมีความเสี่ยงมากกว่าคนอื่นในชุมชนเดียวกัน Hale (1996) และ Killias and Clerici (2000) เห็นว่าบุคคลรับรู้ความเสี่ยงและเกิดความหวาดกลัวเมื่ออยู่ในภาวะที่ต้องเปิดเผยตัวต่อภัยคุกคามที่ไม่อาจต่อรองและควบคุมสถานการณ์ได้ ซึ่งหมายถึงขาดความสามารถในการป้องกัน หลบหนีได้จากการตกเป็นเหยื่อ Hale (1996), Wynne (2008), Sacco and Glackman (2009) Sacco (1990) ระบุการรับรู้ความเสี่ยงสัมพันธ์กับปัจจัยทางชีวภาพ ได้แก่ เพศหญิง และอายุ

โมเดลของ Jackson (2009) อธิบายความเชื่อมโยงระหว่างองค์ประกอบของการประเมินความเสี่ยงของตนเอง กับความรู้สึกกังวลเกี่ยวกับอาชญากรรมว่า เมื่อบุคคลประเมินว่าตนเองมีความสามารถในการป้องกันสามารถหลีกเลี่ยงไม่ให้ตนเองตกเป็นเหยื่อทั้งด้านชีวิตร่างกายและด้านทรัพย์สิน และประเมินว่าหากตกเป็นเหยื่อจะไม่มีผลเสียหายรุนแรงจนยากที่จะฟื้นฟูให้กลับสู่สภาพเดิม จะทำให้บุคคลรู้สึกว่าตนเองมีความเสี่ยงต่ำ และส่งผลให้รู้สึกกังวลเกี่ยวกับอาชญากรรมน้อยลง

แบบแผนชีวิตที่เปิดเผยตัวเอง (lifestyle exposure) กับการตกเป็นเหยื่อ

สาขาอาชญาวิทยา ให้ความสำคัญกับแบบแผนการดำเนินชีวิตที่เปิดเผยตัวเองกับภายนอก (Lifestyle exposure) ของบุคคลว่าเป็นปัจจัยเสี่ยงที่จะเปิดโอกาสให้ผู้กระทำผิดเข้าถึงตัวได้ง่าย แนวคิดเหยื่อมีส่วนกระตุ้นให้เกิดอาชญากรรม (victim precipitation) ของ Hentig (1948) และ Wolfgang (1957) กล่าวว่า วิถีชีวิตที่บุคคลเลือกหรือถูกสังคมกำหนดให้เลือก ทำให้ต้องเปิดเผยตนเองต่อภายนอก จะเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้กระทำผิดลงมือต่อตัวเอง ซึ่งหมายถึงการตกเป็นเหยื่อ Cohen and Felson (1979) ระบุถึงปัจจัยระดับปัจเจกที่ทำให้ตกเป็นเหยื่อ ได้แก่ การไปตามสถานที่เสี่ยง เช่น สถานบันเทิง สถานที่ที่อาจมีอันตราย (deviance place) การทำกิจกรรมแบบสม่ำเสมอเป็นกิจวัตร (routine activities) และไม่มีการปกป้องดูแลความปลอดภัยที่มีประสิทธิภาพ (lack of guardianship) ความสัมพันธ์ระหว่างแบบแผนชีวิตที่เปิดเผยตัวเองกับการตกเป็นเหยื่อถูกยืนยันด้วยข้อค้นพบจากงานวิจัยจำนวนมาก เช่น ผลการศึกษาของ Jackson (2005, 2009) Wynne (2008), กิตติศักดิ์ เจริญประสิทธิ์, จอมเดช ตรีเมฆ และอารณีย์ วิวัฒนาภรณ์ (2557), ณิชพล รักษาธรรม เกษมสานต์ โชติชาครพันธุ์และประพนธ์ สหพัฒนา (2559) และ สุนิสา อินอุทัย (2557)

การรับรู้ความเสี่ยงในบริบทชุมชนกับความหวาดกลัวอาชญากรรม

ความเสี่ยงในบริบทชุมชน หมายถึง สภาวะแวดล้อมชุมชนที่มีอันตรายจากอาชญากรรมและไม่มีระบบรักษาความปลอดภัยที่มีประสิทธิภาพเพียงพอ บุคคลรับรู้ความเสี่ยงนี้จากข้อมูลข่าวสารจากบุคคลและสื่อต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากภาวะดังกล่าวเป็นปรากฏการณ์ในชุมชนก็จะส่งผลต่อความรู้สึกของบุคคลมากยิ่งขึ้น (Jackson, 2005; Visser, Scholte and Scheepers, 2013; พงษ์พิชญ ภัคดีณรงค์, 2559; เอกพงศ์ อมรมณีพงศ์, 2005; ไกรวิน วัฒนสิน, 2003; วันทิกา หิรัญเทศ, 2556) การรับรู้เหตุการณ์อาชญากรรมรุนแรงที่เกิดขึ้นในชุมชน เช่น การฆาตกรรม การทำร้ายร่างกาย การจี้ปล้นทรัพย์ รวมทั้งอาชญากรรมประเภทไม่รุนแรง เช่น ฉกชิงวิ่งราว ลักทรัพย์ บุกรุก จัดแยะ ที่เกิดขึ้นบ่อย ๆ จะส่งผลถึงการรับรู้ภัยที่อยู่ใกล้ตัว และส่งผลต่อเนื่องไปถึงความไม่มั่นใจในความปลอดภัย (George, R., 2010; ณัฐวิทย์ ใจชมชื่น, 2556; ฐิติวัฒน์ ฤชานุกูล, 2009)

นักท่องเที่ยวกับความเสี่ยงต่อการตกเป็นเหยื่อ

นักท่องเที่ยวเป็นกลุ่มเสี่ยงต่อการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมสูงกว่ากลุ่มอื่น ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักท่องเที่ยวต่างชาติซึ่งเป็นที่เพิ่งเดินทางเข้ามาในใหม่ นอกจากจะไม่คุ้นเคยกับบริบทแล้ว การออกไปท่องเที่ยวตามสถานที่เสี่ยงและสถานบันเทิง การพบปะกับผู้คนแปลกหน้า เป็นแบบแผนชีวิตที่เปิดเผยตัวเองต่อภายนอก และยิ่งถ้าหากทำกิจกรรมเหล่านี้บ่อย ๆ จนเป็นกิจวัตร ก็ยิ่งเพิ่มโอกาสตกเป็นเหยื่อได้มากขึ้น (George, R., 2010; Lepp, A., Gibson, H., & Lane, C., 2011; วันทิกา หิรัญเทศ, 2556; ศศิกานต์ ศรีโสภณ, 2558)

กรอบแนวคิด

จากการทบทวนวรรณกรรมลักษณะและความสัมพันธ์ของปัจจัยต่าง ๆ ข้างต้น สรุปเป็นกรอบแนวคิดการศึกษาครั้งนี้ ได้ว่า การรับรู้ความสามารถควบคุมอาชญากรรม การรับรู้ผลเสียหายร้ายแรง แบบแผนชีวิตที่เปิดเผยตัวเองต่อภายนอก การรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับอาชญากรรม และทัศนคติต่อการกระบวนการณ์ยุติธรรม ส่งผลต่อการประเมินความเสี่ยง และการประเมินความเสี่ยงส่งผลไปถึงความหวาดกลัวอาชญากรรม โดยความหวาดกลัวอาชญากรรมแสดงออกมาใน 2 ลักษณะ คือ ความกังวลและพฤติกรรมที่แสดงออก

ขอบเขตการวิจัย

ศึกษาในกลุ่มประชากรนักท่องเที่ยวต่างชาติที่พำนักอยู่ในในพัทยาและบางแสนในช่วงเวลาดำเนินการวิจัย เจาะจงเลือกศึกษานักท่องเที่ยวที่เดินทางมาจากทวีปต่าง ๆ ได้แก่ ยุโรป อเมริกา ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ ไม่รวมกลุ่มนักท่องเที่ยวจากภูมิภาคเอเชีย เนื่องจากนักท่องเที่ยวจากเอเชียมีวัฒนธรรมและค่านิยมแตกต่างจากทวีปอื่น ๆ ค่อนข้างมาก และมีความใกล้ชิดกับวัฒนธรรมของประเทศไทยมากกว่า ซึ่งปัจจัยเหล่านี้มีผลต่อความรู้สึกคุ้นเคย และความรู้สึกหวาดกลัว (เอกพงศ์ อมรมณีพงศ์, 2005)

ขอบเขตเนื้อหาความหวาดกลัวครอบคลุมด้านความรู้สึกกังวลและพฤติกรรมที่แสดงออกตามแนวคิดของ Garofalo (1981) และ Jackson (2005) โดยในขั้นวิเคราะห์ SEM จะใช้ความรู้สึกกังวลเป็นตัวแปรตาม

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรนักท่องเที่ยวดังชาติในพัทยาและบางแสน กำหนดขนาดตัวอย่างที่เหมาะสมกับเทคนิค SEM โดยคำนวณด้วยโปรแกรม G*Power 3 กรณีตัวแปรสังเกตได้ 10 ตัวแปร อำนาจการทดสอบอย่างน้อย .08 ที่ระดับนัยสำคัญ .05 (Faul, F., Erdfelder, E., Lang, A. G., & Buchner, A., 2007) ได้ขนาดตัวอย่างที่เหมาะสมคือไม่ต่ำกว่า 350 คน หลังจากนั้นใช้วิธีเลือกตัวอย่างอย่างแบบหลายขั้นตอน (multi-stage sampling method) ทำการเลือกตัวอย่างด้วยวิธีบังเอิญ และเป็นไปตามความสมัครใจของผู้ตอบ (accidental and voluntary sampling) ผลการเก็บข้อมูลได้ขนาดตัวอย่าง 392 คน ดังนี้

ตารางที่ 1 กลุ่มตัวอย่างจำแนกตามพื้นที่และเพศ

	ชาย	หญิง	รวม
ชาย	162	51	213
หญิง	136	43	179
รวม	298	94	392

เครื่องมือวิจัย

เครื่องมือวิจัยเป็นแบบสอบถามภาษาอังกฤษชนิดผู้ตอบเขียนตอบด้วยตัวเอง ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) ใช้ Index of item objective (IOC) ได้ค่า IOC ทุกข้อ 1.00 ทหาความเชื่อมั่น (Reliability) ด้วย α - Cronbach โดยมาตรวัดต่าง ๆ มีค่า α ตั้งแต่ .724 - .959

แบบสอบถามประกอบด้วย 8 ส่วน แต่ละส่วนมีจำนวนข้อคำถาม และค่าความเชื่อมั่น (α) ดังนี้
ส่วนที่ 1 ความหวาดกลัวอาชญากรรม

1.1 ความกังวลเกี่ยวกับอาชญากรรม 3 ประเภท จำนวน 17 ข้อ ค่า α = .959, .921, .962

1.2 พฤติกรรมที่แสดงออกเมื่อรู้สึกหวาดกลัว 8 ข้อ ค่า α = .776

ส่วนที่ 2 การประเมินความเสี่ยงของตนเองเมื่อเทียบกับคนอื่น ๆ 5 ข้อ ค่า α = .823

ส่วนที่ 3 การรับรู้ความสามารถควบคุม 5 ข้อ ค่า α = .955

ส่วนที่ 4 การรับรู้ผลเสียหายร้ายแรง 5 ข้อ ค่า α = .917

ส่วนที่ 5 แบบแผนชีวิตที่เปิดเผยตนเองต่อภายนอก 10 ข้อ ค่า α = .867

ส่วนที่ 6 การรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับอาชญากรรม 9 ข้อ ค่า α = .724

ส่วนที่ 7 ทศนคติต่อกระบวนการยุติธรรม 4 ข้อ ค่า α = .834

ส่วนที่ 8 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบ 3 ข้อ ประกอบด้วย เพศ อายุ สัญชาติ

การเก็บข้อมูล

การเก็บข้อมูลเป็นไปตามความสมัครใจของผู้ตอบ (voluntary sampling) โดยมีการแสดงความยินยอมเป็นลายลักษณ์อักษร (consent form) ดำเนินการวิจัยภายใต้การพิจารณาเห็นชอบจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยบูรพา

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ระดับของตัวแปร แบ่งเป็น 5 ระดับ ใช้เกณฑ์พิจารณาช่วงค่าเฉลี่ย 5 ช่วง ได้แก่ 4.51 – 5.00 ระดับมากที่สุด 3.51 – 4.50 ระดับมาก 2.51 – 3.50 ระดับปานกลาง 1.51 – 2.50 ระดับน้อย 1.00 – 1.50 ระดับน้อยที่สุด

วิเคราะห์ลักษณะของตัวแปรต่าง ๆ ด้วยสถิติพรรณนา (ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน) ใช้โปรแกรมสถิติสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ ด้วยเทคนิค SEM ใช้โปรแกรม AMOS

ผลการวิจัย

1. ความหวาดกลัวอาชญากรรมของนักท่องเที่ยวต่างชาติในพัทยาและบางแสน

1.1 ความกังวลเกี่ยวกับอาชญากรรมของนักท่องเที่ยว

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและระดับความกังวลเกี่ยวกับหวาดกลัวอาชญากรรมของนักท่องเที่ยวจำแนกตามเพศ

ประเภทอาชญากรรม อาชญากรรมต่อชีวิตร่างกาย	ชาย (N=213)		หญิง (N=179)		รวม (N=392)	
	\bar{X}	ระดับ	\bar{X}	ระดับ	\bar{X}	ระดับ
1. ถูกการฆาตกรรม	2.39	น้อย	3.08	กลาง	2.70	กลาง
2. ถูกทำร้ายร่างกายสาหัส	2.53	กลาง	3.18	กลาง	2.83	กลาง
3. ถูกทำร้าย	2.58	กลาง	3.56	มาก	2.94	กลาง
4. ถูกข่มขู่คุกคามจะทำร้าย	2.61	กลาง	3.09	กลาง	2.83	กลาง
5. ถูกข่มขืน	2.36	น้อย	3.17	กลาง	2.73	กลาง
6. ถูกลวนลาม	2.38	น้อย	3.41	กลาง	2.85	กลาง
7. ถูกปล้น	2.89	กลาง	3.40	กลาง	3.12	กลาง
8. ถูกจี้	2.86	กลาง	3.40	กลาง	3.11	กลาง
รวม	2.57	กลาง	3.26	กลาง	2.89	กลาง

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ประเภทอาชญากรรม	ชาย (N=213)		หญิง (N=179)		รวม (N=392)	
	\bar{X}	ระดับ	\bar{X}	ระดับ	\bar{X}	ระดับ
<i>อาชญากรรมต่อชีวิตร่างกาย</i>						
<i>อาชญากรรมต่อทรัพย์สิน</i>						
9. ถูกฉกชิงทรัพย์	2.86	กลาง	3.40	กลาง	3.18	กลาง
10. ถูกปล้นกระเป๋	2.91	กลาง	3.18	กลาง	3.19	กลาง
11. ถูกจัดแ่งที่พักอาศัยขณะที่อยู่	2.66	กลาง	3.63	มาก	3.00	กลาง
12. ถูกจัดแ่งที่พักอาศัยขณะที่ไม่อยู่	2.71	กลาง	3.26	กลาง	2.93	กลาง
13. ถูกหลอก ถูกโกงราคาสินค้าและบริการ	3.14	กลาง	3.13	กลาง	3.36	กลาง
14. ถูกกรรโชกทรัพย์	2.78	กลาง	3.26	กลาง	3.01	กลาง
รวม	2.85	กลาง	3.42	กลาง	3.11	กลาง
<i>การถูกรบกวน</i>						
15. ขอดทาน	2.57	กลาง	3.13	กลาง	2.83	กลาง
16. คนเร่ร่อน	2.57	กลาง	3.13	กลาง	2.83	กลาง
17. พ่อค้าแม่ค้าเร่	2.66	กลาง	3.09	กลาง	2.85	กลาง
รวม	2.60	กลาง	3.12	กลาง	2.84	กลาง

จากตารางที่ 2 ในภาพรวมกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวกังวลเกี่ยวกับอาชญากรรมทุกประเภทในระดับปานกลางเท่ากันทั้งหมด เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยในแต่ละประเภทอาชญากรรมพบว่ามีความแตกต่างกัน คือ ความกังวลเกี่ยวกับอาชญากรรมประเภทต่อทรัพย์สินมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด (3.11) รองมาคืออาชญากรรมต่อชีวิตร่างกาย และการถูกรบกวน (2.89 และ 2.84) ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาตามตัวแปรเพศพบว่าค่าเฉลี่ยความกังวลของเพศหญิงสูงกว่าเพศชายในทุกประเภทอาชญากรรม คือ อาชญากรรมต่อชีวิตร่างกาย ชาย 2.57 หญิง 3.26 อาชญากรรมต่อทรัพย์สิน ชาย 2.85 หญิง 3.42 การถูกรบกวน ชาย 2.60 หญิง 3.12

ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยที่สูงสุดในแต่ละประเภทอาชญากรรม พบว่า 1) ประเภทอาชญากรรมต่อชีวิตร่างกายที่เพศชายกังวลมากที่สุดคือข้อการถูกปล้น (2.89) และถูกฉก (2.86) เพศหญิงกังวลมากที่สุดคือข้อการถูกทำร้าย (3.56) และข้อถูกลวนลาม (3.41) 2) ประเภทอาชญากรรมต่อทรัพย์สินที่เพศชายกังวลมากที่สุดคือข้อการถูกหลอกถูกโกงราคาสินค้าและบริการ (3.14) และข้อถูกปล้นกระเป๋ (2.91) ส่วนเพศหญิงกังวลข้อการถูกบุกรุกจัดแ่งที่พักอาศัยในขณะที่ไม่อยู่ (3.63) และข้อถูกชิงทรัพย์ (3.40) 3) ประเภทการถูกรบกวนที่เพศชายกังวลมากที่สุดคือข้อถูกพ่อค้าแม่ค้าเร่รบกวน (2.66) เพศหญิงกังวลข้อถูกขอดทานและคนเร่ร่อนรบกวน (3.13 และ 3.13)

สรุปได้ว่า นักท่องเที่ยวกังวลเกี่ยวกับอาชญากรรมทุกประเภทในระดับปานกลาง นักท่องเที่ยวหญิงมีค่าเฉลี่ยความกังวลสูงกว่าเพศชายในทุกประเภทอาชญากรรม ในรายละเอียดลักษณะของอาชญากรรม นักท่องเที่ยวชายกังวลเรื่อง ถูกหลอกถูกโกง ถูกล้วงกระเป๋า และถูกปล้น ซึ่งเป็นเรื่องอาชญากรรมต่อทรัพย์สิน ส่วนเพศหญิงกังวลการถูกจี้ดงแะในขณะที่ไม่อยู่ กังวลถูกชิงทรัพย์ ถูกทำร้าย และถูกลวนลาม ซึ่งจะเห็นว่าส่วนใหญ่เป็นอาชญากรรมต่อชีวิตร่างกาย ส่วนเรื่องการถูกรบกวน เพศชายกังวลมากที่สุดคือถูกรบกวนโดยพ่อค้าแม่ค้าเร่ ในขณะที่เพศหญิงกังวลมากที่สุดคือถูกรบกวนโดยขอทานและคนเร่ร่อน

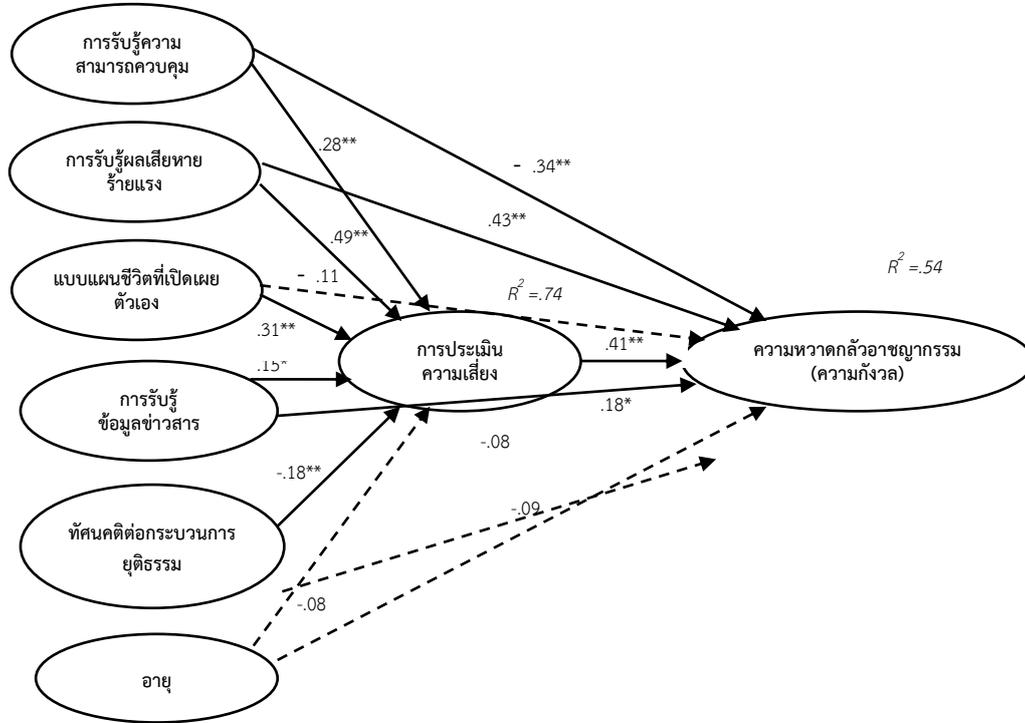
1.2 พฤติกรรมที่แสดงออกเมื่อรู้สึกหวาดกลัว

ตารางที่ 3 พฤติกรรมที่แสดงออกเมื่อรู้สึกหวาดกลัว

พฤติกรรมที่แสดงออก	\bar{X}	SD.	ระดับ
1. หลีกเลี่ยงการออกนอกที่พักเวลากลางคืน	2.32	1.18	น้อย
2. หลีกเลี่ยงการไปสถานที่เสี่ยง	2.62	1.18	กลาง
3. พกพาอาวุธ หรืออุปกรณ์แทนอาวุธ	2.11	1.13	น้อย
4. ติดตั้งอุปกรณ์ป้องกันการจี้ดงแะ บุกรุก	2.48	1.17	น้อย
5. ฝากของมีค่ากับธนาคารหรือตู้നിรัยของที่พัก	2.88	1.20	กลาง
6. ทำความสนิทสนมคุ้นเคยกับเพื่อนบ้าน	2.75	1.06	กลาง
7. ไม่พกเงินสดจำนวนมาก	3.11	1.12	กลาง
8. ไม่ใส่เครื่องประดับราคาแพงออกนอกที่พักอาศัย	3.03	1.29	กลาง
พฤติกรรมโดยรวม	2.66	.77	กลาง

จากตารางที่ 3 กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมที่แสดงออกเมื่อรู้สึกหวาดกลัวโดยรวมในระดับปานกลาง พิจารณาค่าเฉลี่ยรายข้อพบว่า โดยพฤติกรรมที่ทำมากที่สุดคือไม่พกเงินสดจำนวนมาก (3.11) รองลงมาคือไม่ใส่เครื่องประดับมีราคาแพง (3.03) และฝากของมีค่ากับธนาคารหรือตู้നിรัยของที่พัก (2.88) ตามลำดับ ส่วนพฤติกรรมที่ทำน้อยที่สุดคือการพกพาอาวุธ (2.11) และหลีกเลี่ยงการออกนอกที่พักเวลากลางคืน (2.32)

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อความหวาดกลัวอาชญากรรมของนักท่องเที่ยวต่างชาติในพัทยาและบางแสน

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความกังวลด้วย SEM พบว่า โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ในระดับดี (Good fit model) คือ Chi-square/df = 5.548, p = .00, GFI = .963, CFI = .960, RMSEA= .045, RMR = .110, SRMR = .026 โมเดลมีประสิทธิภาพการทำนายตัวแปรตามร้อยละ 54 ($R^2 = .54$)

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์อิทธิพลทางตรงและทางอ้อมของตัวแปร

ตัวแปรแฝง	ประเภทอิทธิพล	ตัวแปรแฝงภายนอก						ประเมินความเสี่ยง
		รับรู้ความสามารถ	รับรู้ผลเสียหาย	แบบแผนชีวิต	รับรู้ข้อมูลข่าวสาร	ทัศนคติ	อายุ	
ประเมินความเสี่ยง	DE	-.28**	-.49**	.43**	.15*	-.18**	-	-
ความกังวล	IE	-	-	-	-	-	-	-
	TE	-.28	-.49**	-.43**	.15*	-.18**	-	-
ความกังวล	DE	-.34**	.43**	-.11	.18*	-	-	.41**
	IE	-.13	.20	.13	-.06	-.07	-	-
	TE	-.47	.63	.13	.12	-.15	-	.41

หมายเหตุ: ** p < .01, *p < .05, DE = อิทธิพลทางตรง (direct effect),

IE = อิทธิพลทางอ้อม (indirect effect), TE = อิทธิพลรวม (total effect)

จากตารางที่ 4 พิจารณาจากขนาดอิทธิพลโดยรวม จากทั้งหมด 7 ปัจจัย พบว่า มี 6 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความกังวล เรียงตามลำดับขนาดอิทธิพลจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การรับรู้ผลเสียหายร้ายแรง (.63) รองลงมาคือ การรับรู้ความสามารถควบคุม (-.47) การประเมินความเสี่ยง .41) ทักษะคิดต่อกระบวนการยุติธรรม (-.15) แบบแผนชีวิตที่เปิดเผยตัวเอง (.13) และการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร (.12) ตามลำดับ ส่วนปัจจัยด้านอายุไม่ส่งผลต่อความกังวล โดยตัวแปรทั้งหมดร่วมกันอธิบายตัวแปรตามได้ถึงร้อยละ 54 ($R^2 = .54$)

เมื่อพิจารณาทิศทางของอิทธิพล พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลทางบวก 4 ปัจจัย ได้แก่ การรับรู้ผลเสียหายร้ายแรง (.63) การรับรู้ความเสี่ยง (.41) แบบแผนชีวิตที่เปิดเผยตัวเอง (.13) และการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร (.12) ตามลำดับ ส่วนปัจจัยที่มีอิทธิพลทางลบ 2 ปัจจัย ได้แก่ การรับรู้ความสามารถควบคุม (-.47) และทักษะคิดต่อกระบวนการยุติธรรม (-.15)

จากทิศทางของอิทธิพล สรุปได้ว่า ปัจจัยที่ทำให้บุคคลรู้สึกกังวลมากขึ้น ได้แก่ การรับรู้ผลเสียหายร้ายแรงมาก ประเมินความเสี่ยงมาก มีแบบแผนชีวิตที่เปิดเผยตัวเองมาก และการรับรู้ข้อมูลข่าวสารมาก ส่วนปัจจัยที่ทำให้บุคคลกังวลน้อยลง ได้แก่ การรับรู้ความสามารถควบคุมมาก การมีทักษะคิดที่ติดกับกระบวนการยุติธรรม

สรุปผลการวิเคราะห์ด้วยเทคนิค SEM พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความความรู้สึกกังวลเกี่ยวกับอาชญากรรม ได้แก่ การรับรู้ผลเสียหายร้ายแรง รองลงมาคือ การรับรู้ความสามารถควบคุม การประเมินความเสี่ยง ทักษะคิดต่อกระบวนการยุติธรรม แบบแผนชีวิตที่เปิดเผยตัวเอง และการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ตามลำดับ ส่วนปัจจัยด้านอายุไม่ส่งผลต่อความกังวล โดยตัวแปรทั้งหมดร่วมกันอธิบายความรู้สึกกังวลได้ค่อนข้างสูงคือร้อยละ 54 ($R^2 = .54$)

อภิปรายผล

1. นักท่องเที่ยวกังวลเกี่ยวกับอาชญากรรมทุกประเภทในระดับปานกลาง เป็นสิ่งชี้ให้เห็นว่านักท่องเที่ยวรู้สึกว่ปัญหาอาชญากรรมเป็นเรื่องที่คนทุกกลุ่มต้องเผชิญเท่า ๆ กัน ไม่ใช่เฉพาะกลุ่มนักท่องเที่ยวเท่านั้น

2. นักท่องเที่ยวหญิงมีค่าเฉลี่ยความกังวลสูงกว่าเพศชายในทุกประเภทอาชญากรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งอาชญากรรมต่อชีวิตร่างกาย ข้อค้นพบนี้ยืนยันแนวคิดลักษณะเหยื่อ ของ Hentig (1948) และ Wolfgung (1957) และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Jackson (2009) และ Wynne (2008) ที่ชี้ว่าเพศหญิงมีปัจจัยเสี่ยงทางกายภาพมากกว่าเพศชาย ทำให้ให้เพศหญิงรู้สึกกังวลว่าตนเองอาจถูกทำร้ายร่างกายได้ง่ายกว่า ดังนั้นการหามาตรการความปลอดภัยเป็นพิเศษสำหรับนักท่องเที่ยวหญิงจึงควรได้รับการใส่ใจ

3. นักท่องเที่ยวกังวลปัญหาฉกชิงวิ่งราว ล้วงกระเป๋า รวมทั้งการถูกรบกวนโดยขอทาน คนเร่ร่อน และพ่อค้าแม่ค้าเร่ ปัญหาเหล่านี้อาจไม่ใช่อาชญากรรมร้ายแรงมาก แต่ก็ส่งผลถึงภาพลักษณ์ของประเทศ

4. นักท่องเที่ยวมีพฤติกรรมที่แสดงออกเมื่อหวาดกลัวในระดับน้อยถึงระดับกลาง เนื่องจากแบบแผนชีวิตโดยธรรมชาติของนักท่องเที่ยวที่ชอบกิจกรรมสันทนาการและเที่ยวตามสถานบันเทิงต่าง ๆ ซึ่งแบบแผนชีวิตดังกล่าวจะตรงกันข้ามกับพฤติกรรมหลีกเลี่ยงและพฤติกรรมการไม่นำตนเองไปอยู่ในสถานที่เสี่ยง เช่นเดียวกับ

พฤติกรรมป้องกันด้วยการติดตั้งอุปกรณ์ความปลอดภัยในที่พักอาศัยด้วยตัวเองก็เป็นเรื่องน่าทึ่งทีเดียวไม่ได้ทำเนื่องจากเดินทางเข้ามาพักเพียงชั่วคราว ทำให้ไม่ยอมลงทุนติดตั้งอุปกรณ์ต่าง ๆ

5. ปัจจัยที่มีผลต่อความหวาดกลัวมากที่สุด 3 อันดับแรกคือ การรับรู้ผลเสียหายร้ายแรง การรับรู้ความสามารถควบคุม และการประเมินความเสี่ยง สอดคล้องกับโมเดลการรับรู้ความเสี่ยงของของ Jackson (2009) และสอดคล้องกับแนวคิดอำนาจควบคุมจากภายในของ Rotter (1977) ซึ่งปัจจัยดังกล่าวเป็นปัจจัยภายในของบุคคล ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่าปัจจัยภายในมีความสำคัญอย่างมากต่อความรู้สึกกังวล

6. แบบแผนชีวิตที่เปิดเผยตัวเองต่อภายนอกมีอิทธิพลต่อความกังวล ข้อค้นพบนี้สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Bourne, P. A. (2010) และ Brunt et al. (2000). อย่างไรก็ตามด้วยขนาดอิทธิพลที่ไม่มากและเป็นอิทธิพลทางอ้อม ประกอบกับนักท่องเที่ยวมีกิจกรรมพักผ่อนและสันทนาการ เป็นปกติวิสัย การจะแก้ปัญหาด้วยการให้นักท่องเที่ยวปรับตัวเรื่องแผนชีวิตอาจเป็นสิ่งที่ทำได้ยาก ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจึงควรมีบทบาท

7. การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร มีอิทธิพลต่อความรู้สึกกังวล สอดคล้องกับแนวคิดการประเมินบริบทของ Garofalo, J. (1981). และยืนยันผลการศึกษาของ Visser, Scholte and Scheepers (2013) วันทิกา หิรัญเทศ (2556) ฐิติวัฒน์ ฤชานุกูล (2009) อย่างไรก็ตาม ปัจจัยนี้มีอิทธิพลไม่มากนักเมื่อเทียบกับอิทธิพลปัจจัยภายในตามแนวคิดการรับรู้ความเสี่ยงของ Jackson (ดังที่ได้กล่าวในข้อ 5) แต่หากพิจารณาว่าการรับรู้ข้อมูลข่าวสารมีอิทธิพลทางตรงต่อความกังวล ก็นับว่าปัจจัยการรับรู้ข้อมูลข่าวสารก็มีความสำคัญอยู่ไม่น้อย โดยการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับอาชญากรรมมากขึ้นจะทำให้กังวลมากขึ้นด้วย

8. ทักษะคิดต่อกระบวนการยุติธรรม มีอิทธิพลต่อความรู้สึกกังวลสอดคล้องกับแนวคิดการประเมินบริบทของ Garofalo, J. (1981). และยืนยันผลการศึกษาของหลาย ๆ คน (เช่นเดียวกับข้อ 7) โดยทัศนคติที่ดีต่อกระบวนการยุติธรรมทำให้รู้สึกหวาดกลัวน้อยลง ดังนั้น ภาพลักษณ์การทำงาน รวมทั้งประสิทธิภาพการทำงานของหน่วยงานในระบบกระบวนการยุติธรรมจึงเป็นเรื่องสำคัญที่จะสร้างความมั่นใจให้กับนักท่องเที่ยว

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปใช้

1. ทรนรงค์ให้คนไทยตระหนักและร่วมมือกันป้องกันแก้ปัญหาอาชญากรรมชิงวิ่งราว ล้วงกระเป๋า รวมทั้งการถูกรบกวนโดยขอทาน คนเร่ร่อนและพ่อค้าแม่ค้าเร่ เพื่อภาพลักษณ์ของการท่องเที่ยวและของประเทศไทย

2. ควรมีหน่วยงานรับผิดชอบตรวจสอบกลั่นกรองข้อมูลข่าวสารที่มาจากสื่อต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งข้อมูลจากสื่อสังคมออนไลน์ ทั้งนี้เพื่อไม่ให้เกิดความหวาดกลัวเกินจริงจนเสียบรรยากาศการท่องเที่ยว

3. ควรใช้ประโยชน์จากการใช้ช่องทางสื่อสังคมออนไลน์ให้ข้อมูลอื่น ๆ ที่เป็นประโยชน์กับนักท่องเที่ยว เช่น วิธีป้องกันตัว และวิธีการดำเนินการเมื่อเกิดปัญหาอาชญากรรมขึ้นกับตัวเอง เป็นต้น

4. หน่วยงานศูนย์ข้อมูลอาชญากรรมของภาครัฐควรมีการทำงานรับและเชิงรุก โดยทำงานเป็นเครือข่ายร่วมกับชุมชนสถานประกอบการเกี่ยวกับการท่องเที่ยว ทั้งในด้านการตรวจตราดูแล และการระงับเหตุเบื้องต้นโดยพนักงานรักษาความปลอดภัยของสถานประกอบการเอกชน

5. ประชาสัมพันธ์ให้ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมหลีกเลี่ยงการตกเป็นเหยื่อ และพฤติกรรมการหาข้อมูลข่าวสาร และการป้องกันตัวเอง รวมทั้งแนวทางการปฏิบัติเมื่อตกเป็นเหยื่อให้กับนักท่องเที่ยว

6. ควรหามาตรการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของตำรวจในด้านป้องกันอาชญากรรมให้มากขึ้น โดยเน้นการทำงานเชิงรุก และมีการร่วมมือกับชุมชน เช่น สายตรวจลาดตระเวน ตู้อัด ติดตั้งกล้องวงจรปิดในชุมชนให้เพียงพอ ตรวจตราให้คงสภาพการใช้งานได้ โดยอาจขอความร่วมมือจากเอกชนและสถานประกอบการในชุมชน ในส่วนการดำเนินคดีสำหรับนักท่องเที่ยวต่างชาติ ควรหามาตรการที่ทำให้รวดเร็วขึ้น เช่น การลดขั้นตอนการดำเนินคดี และใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยในงานสืบสวนสอบสวน

7. ภาคเอกชนควรมีบทบาทร่วมกันสร้างสภาพแวดล้อมและบรรยากาศการท่องเที่ยวที่ปลอดภัย สถานประกอบการที่พึงสำหรับนักท่องเที่ยวควรติดตั้งอุปกรณ์ความปลอดภัยให้เพียงพอและมีประสิทธิภาพ เช่น การติดตั้งอุปกรณ์กล้องโทรทัศน์วงจรปิด (CCTV) จัดแสงสว่างให้เพียงพอทั้งในอาคาร รอบๆ อาคาร เป็นต้น และเพื่อให้เกิดผลในทางปฏิบัติมากขึ้น อาจกำหนดเป็นระเบียบ ข้อบังคับของราชการ หรือกำหนดมาตรฐานโดยสมาคมผู้ประกอบการ รวมทั้งอาจใช้แนวทางมาตรการจูงใจให้เจ้าของสถานประกอบการดำเนินการเองโดยสมัครใจ

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

1. ศึกษาความต้องการความคาดหวังของนักท่องเที่ยวต่างชาติเกี่ยวกับมาตรการและกิจกรรมป้องกันอาชญากรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งมาตรการสำหรับนักท่องเที่ยวหญิง

2. ศึกษาความคิดเห็นของชุมชน และศึกษาแนวทางให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมให้กับนักท่องเที่ยวต่างชาติในพื้นที่

3. ศึกษาความหวาดกลัวของนักท่องเที่ยวต่างชาติกลุ่มอื่น ๆ โดยประยุกต์ใช้โมเดลจากข้อค้นพบครั้งนี้ ซึ่งมีประสิทธิภาพการทำนายตัวแปรตามสูงถึงร้อยละ 54

เอกสารอ้างอิง

ภาษาไทย

- กิตติศักดิ์ เจริมประสิทธิ์, จอมเดช ตรีเมฆ และอารณีย์ วิวัฒนาภรณ์ (2557). “ความหวาดกลัวอาชญากรรมของประชาชนในหมู่บ้านเมืองเอก ตำบลหลักหก อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี.” *วารสารรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์*. มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์ ปีที่ 3 เล่มที่ 1 มกราคม – มิถุนายน. 2557.
- ไกรวิน วัฒนสิน. (2003) “ความหวาดกลัวภัยอาชญากรรมของคนที่พักอาศัยในชุมชนแออัดคลองเตย.” *ดุสิตนิพนธ์ อาชญาวิทยา การบริหารงานยุติธรรม และสังคม*. มหาวิทยาลัยมหิดล
- ฐิติวัฒน์ ฤชานุกูล (2009) “ปัจจัยที่มีผลต่อความหวาดกลัวของผู้หญิงในเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร.” *วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต อาชญาวิทยาและงานยุติธรรม*. มหาวิทยาลัยมหิดล
- ณัฐวิทย์ ใจชมชื่น (2556) “ปัจจัยที่มีผลต่อความรู้สึกหวาดกลัวภัยอาชญากรรมเกี่ยวกับทรัพย์สินของประชาชนในเขตพื้นที่สถานีตำรวจนครบาลประจักษ์.” *วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาวิชาอาชญาวิทยาและการบริหารงานยุติธรรม วิทยาลัยรัฐกิจ มหาวิทยาลัยรังสิต ปทุมธานี*.
- ณิศพล รักษาธรรม เกษมศานต์ โชติชาครพันธุ์และประพนธ์ สหพัฒนา (2559). “ความหวาดกลัวอาชญากรรมทางเพศของหญิงที่โดยสารรับจ้างสาธารณะ ในเขตกรุงเทพมหานคร.” *วารสารกระบวนการยุติธรรม* ปีที่ 9 เล่มที่ 2. หน้า 77-79
- พงษ์พิชญ์ ภักดีนครงค์ (2559). “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการใช้เทคโนโลยีแจ้งข่าวสารอาชญากรรมกรณีศึกษา พื้นที่กองบังคับการตำรวจนครบาล 2.” *วารสาร Veridian E – Journal*. Silpakorn University. 3,6 (พฤศจิกายน – ธันวาคม 2559) : (130 – 137)
- วันทิกา ทิรัญเทศ (2556). “รายงานการวิจัยเรื่องความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่างชาติ ต่อการให้บริการของตำรวจท่องเที่ยว ถนนข้าวสาร กรุงเทพมหานคร.” *นนทบุรี : วิทยาลัยราชพฤกษ์*.
- ศศิกายจัน ศรีโสภณ (2558). “ความปลอดภัยและรู้สึกปลอดภัยจากอาชญากรรมในสภาพแวดล้อมชุมชนอยู่อาศัยบ้านเก่า เขตพระนครกรุงเทพ ฯ กรณีศึกษาชุมชนตรอกศิลป์ – ตรอกดิน.” *วารสาร Veridian E – Journal*. Silpakorn University. 8,1 (มกราคม – เมษายน 2558) : (1517-1553)
- สยามชนนิเวศ (2560). “พัทธยานันท์ - สถิติอาชญากรรม.” 21 กุมภาพันธ์ 2560. สืบค้นเมื่อ 22 เมษายน 2560 จาก <http://www.siamchonnews.com>.
- สุนิสา อินอุทัย (2557). “การป้องกันตนเองไม่ให้ตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมของประชาชน ในเขตพื้นที่ตำบลแสนสุข อำเภอเมืองชลบุรี.” *วิทยานิพนธ์ รัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารทั่วไป วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา*
- เอกพงษ์ อมรมณีพงศ์ (2005). “ความหวาดกลัวอาชญากรรมและความหวังของนักท่องเที่ยวต่างชาติที่มีต่อตำรวจไทย.” *วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต อาชญาวิทยาและงานยุติธรรม*. มหาวิทยาลัยมหิดล

ภาษาต่างประเทศ

- Bourne, P. A. (2010). **Crime, tourism and trust in a developing country.** *Current Research Journal of Social Sciences*, 2(2), 69-83.
- Brunt, P., Mawby, R., & Hambly, Z. (2000). **Tourist victimization and the fear of crime on holiday.** *Tourism Management*, 21(4), 417-424.
- Cohen, L. E., & Felson, M. (1979). **Social change and crime rate trends: A routine activity approach.** *American sociological review*, 588-608.
- Faul, F., Erdfelder, E., Lang, A. G., & Buchner, A. (2007). **G* Power 3: A flexible statistical power analysis program for the social, behavioral, and biomedical sciences.** *Behavior research methods*, 39(2), 175-191.
- Garofalo, J. (1981). **The fear of crime: Causes and consequences.** *The Journal of Criminal Law and Criminology (1973-)*, 72(2), 839-857.
- George, R. (2010). **Visitor perceptions of crime-safety and attitudes towards risk: The case of Table Mountain National Park, Cape Town.** *Tourism Management*, 31(6), 806-815.
- Hale, C. (1996). Fear of crime: A review of the literature. *International review of Victimology*, 4(2), 79-150.
- Hentig, H. V. (1948). *The Criminal and His Victim*. New Haven: Yale University Press.
- Jackson, J. (2005). Validating new measures of the fear of crime. *International Journal of Social Research Methodology*, 8(4), 297-315.
- Jackson, J. (2009). A psychological perspective on vulnerability in the fear of crime. *Psychology, crime and law*, 15 (4). ISSN 1068-316X DOI: 10.1080/10683160802275797 retrieved from: <http://eprints.lse.ac.uk/21534/>
- Johnson, R. E., Rosen, C. C., Chang, C. H. D., & Lin, S. H. J. (2015). Getting to the core of locus of control: Is it an evaluation of the self or the environment? *Journal of Applied Psychology*, 100(5), 1568.
- Killias, M. & Clerici, C. (2000). Different measures of vulnerability in their relations to different dimensions of fear of crime. *British Journal of Criminology*, 40, 437-450.
- Lepp, A., Gibson, H., & Lane, C. (2011). Image and perceived risk: A study of Uganda and its official tourism website. *Tourism management*, 32(3), 675-684.
- Lefcourt, H. M. (2014). Locus of control: Current trends in theory & research. *Psychology Press*. Erlbaum, 1982 - 254 pages
- Park, R. E., Burgess, E. W., & McKenzie, R. D. (1984). *The city*. University of Chicago Press.
- Perloff, L.S. (1983). Perceptions of vulnerability to victimization. *Journal of Social Issues*, 39, 41-61.

- Rotter, J. B. (1966). Generalized expectancies for internal versus external control of reinforcement. *Psychological monographs: General and applied*, 80(1), 1.
- Sacco, V. F., & Glackman, W. (2009). Vulnerability, locus of control, and worry about crime. *Canadian Journal of Community Mental Health*, 6(1), 99-111. (2009): 99-111. (doi: 10.7870/cjcmh-1987-0007)
- Sacco, V. F. (1990). Gender, fear, and victimization: A preliminary application of power-control theory. *Sociological Spectrum*, 10(4), 485-506.
- Visser, M., Scholte, M., & Scheepers, P. (2013). Fear of crime and feelings of unsafety in European countries: Macro and micro explanations in cross-national perspective. *The Sociological Quarterly*, 54(2), 278-301.
- Williams, F. P., McShane, M. D., & Akers, R. L. (2000). Worry about victimization: An alternative and reliable measure for fear of crime. *Western Criminology Review*, 2(2), 1-28.
- Wolfgang, M. F. (1957). Victim precipitated criminal homicide. *J. Crime. L. Criminology & Police Sci.*, 48, 1.
- Wynne, T. (2008). Crime and the Likelihood of Victimization? *Internet Journal of Criminology*.

ภาคผนวก

